

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Lachmanna a soudců Mgr. Jana Ferneckého a Mgr. Martina Bobáka ve věci

žalobkyně:

OMGD, s.r.o., IČO: 27115551
sídlem Křížová 1018/6, 150 00 Praha 5

zastoupená společností GT Tax a.s., IČO: 26420473
sídlem Pujmanové 1753/10a, 140 00 Praha 4

proti

žalovanému:

Odvolací finanční ředitelství,
sídlem Masarykova 427/31, 602 00 Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 11. 2022, č. j. 38971/22/5200-11434-713159,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. V nynější věci se městský soud zabýval problematikou emise tzv. korunových dluhopisů, konkrétně otázkou daňové uznatelnosti úrokových nákladů z takových dluhopisů. Spor se vede o to, zda transakce s tím spojené měly racionální ekonomický základ, nebo zda byly zneužitím práva (neoprávněným získáním daňové výhody).
2. Žalobkyně je součástí skupiny podniků pana O. M. Dne 27. 4. 2012 rozhodla o emisi dluhopisů OMGD 11,0/2032 o celkové jmenovité hodnotě 200 milionů Kč. K vlastní emisi došlo dne 1. 7. 2012. Každý dluhopis byl o jmenovité hodnotě 1 Kč, v listinné podobě,

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

zastoupené sběrným dluhopisem ve formě na jméno, s úrokovým výnosem 11 % p.a. při měsíční výplatě úroku, se splatností v roce 2032 (včetně práva emitenta dluhopisy předčasně splatit) a bez určení k obchodování nebo veřejné nabídce. Dne 1. 7. 2012 upsala všechny tyto dluhopisy manželka pana O. M. paní J. M., která je osobou spojenou se žalobkyní ve smyslu § 23 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v rozhodném znění (ZDP). Paní M. celou hodnotu emise uhradila dne 10. 7. 2012 jednorázovým převodem ze svého bankovního účtu. Úroky jí byly vypláceny na účet měsíčně, a to ve výši 1 833 333,33 Kč.

3. V návaznosti na to žalobkyně za každé zdaňovací období let 2012, 2013, 2014 a 2015, o něž v této věci jde, zahrнула do svých nákladů úroky vyplacené z emise svých korunových dluhopisů ve výši 10 999 999,98 Kč za zdaňovací období roku 2012 a ve výši 21 999 999,96 Kč za ostatní zdaňovací období. Specializovaný finanční úřad (**správce daně**) v návaznosti na daňovou kontrolu zahájenou dne 6. 3. 2019 neuznal tyto náklady jako daňově účinné ve smyslu § 24 odst. 1 ZDP. Dospěl k závěru, že operace související s emisí dluhopisů a jejich upsáním sice formálně byly po právu, ale postrádaly racionální ekonomický smysl. Dle něj došlo ke zneužití práva, cílem bylo uměle vytvořit podmínky pro získání daňového zvýhodnění zatížením žalobkyně daňově účinnými úrokovými náklady, a vedle toho dosáhnout nezdaněného příjmu v podobě úroků z korunových dluhopisů pro paní M.
4. Žalobkyni proto rozhodnutími ze dne 10. 2. 2022, č. j. 28232/22/4200-11771-204179, č. j. 28238/22/4200-11771-204179, č. j. 28248/22/4200-11771-204179 a č. j. 28256/22/4200-11771-204179, daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2012 doměřil vyšší o částku 2 090 000 Kč a stanovil povinnost uhradit penále ve výši 418 000 Kč; za ostatní zdaňovací období doměřil daň vždy vyšší o částku 4 180 000 Kč (penále vždy ve výši 836 000 Kč).
5. Žalobkyně se proti těmto rozhodnutím odvolala. Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím (**napadené rozhodnutí**) její odvolání zamítl a rozhodnutí správce daně potvrdil. Emise dluhopisů podle něj nenaplnila svůj účel zajištění externího financování a neměla ekonomické opodstatnění. Dluhopisy nebyly od počátku určeny externím investorům a celou emisi upsala jediná osoba, a to osoba se žalobkyní spojená. Žalovaný sice uznal, že jejich upisovatelka celou emisi skutečně uhradila, ale učinila tak z prostředků přímo od pana M., resp. z jejich společného jmění. Zásadní podle něj je, že vlivem složité restrukturalizace skupiny podniků O. M. došlo *de facto* k odlivu finančních prostředků žalobkyně ve výši cca 241 miliónů Kč, které s ohledem na sled transakcí pocházely právě z emise dluhopisů.

II. Žaloba

6. Žalobkyně se svou žalobou domáhala zrušení napadeného rozhodnutí. Zdůrazňovala, že se zneužití práva nedopustila a že naopak dostatečně prokázala ekonomický smysl emise dluhopisů, resp. že úrokové náklady naplnily podmínky § 24 odst. 1 ZDP. Zdůraznila, že její jednatel, pan O. M., dluhopisy nejprve nabízel svým obchodním partnerům. Z důvodu jejich nezájmu přistoupil k uzavření smlouvy o úpisu celé emise dluhopisů s paní M.
7. Jde-li o ekonomické důvody emise dluhopisů, uvedla, že v době emise z ní získané prostředky nebyly určeny pro konkrétní investiční projekt. Obecným ekonomickým důvodem emise bylo navýšení provozního financování, resp. podpora dlouhodobého rozvoje činnosti žalobkyně (včetně případného nákupu investic v podobě dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku). Vedle toho podotkla, že v návaznosti na zkušenosti O. Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

M. v cukrovarnictví se již v roce 2011 rozhodla zprovoznit cukrovar v K., který vlastnila její tehdy dceřiná společnost KAVALIERRGLASS, a.s. (KAVALIERRGLASS). Tato investice měla činit cca 400 až 500 miliónů Kč. Žalobkyně proto v letech 2012 až 2013 začala pořizovat strojní zařízení ve výši zhruba 28 miliónů Kč. Nicméně, s ohledem na nejen nepříznivý stav na trhu s cukrem, investice do cukrovaru pozastavila, resp. v roce 2015 přešla k jeho likvidaci. Disponovala tak volnými finančními prostředky z emise dluhopisů, které se rozhodla využít na finanční podporu v rámci skupiny poskytnutím krátkodobého úvěru KAVALIERRGLASS ve výši 125 miliónů Kč s úročením ve výši 3,5 %, což zahrnula do svých zdanitelných výnosů. Jelikož ani v době splatnosti úvěru v roce 2015 žalobkyně neměla žádný konkrétní investiční plán, prodloužila splatnost úvěru. Úvěr byl zcela splacen v prosinci roku 2020. Žalobkyně následně uvažovala, že dluhopisy od paní M. odkoupí. Místo toho se ale rozhodla investovat do výstavby fotovoltaické elektrárny (stavební povolení k ní získala v roce 2022) s předpokládanou výší investice 340 miliónů Kč a s odhadovaným ročním výnosem z provozu elektrárny přibližně ve výši 60 – 100 miliónů Kč.

8. Žalovanému žalobkyně v žalobě vytýkala **nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí**, jelikož žalovaný své závěry dostatečně nezdůvodnil a nevypořádal se s předloženými důkazními prostředky (zejména přezkoumatelně nevysvětlil a neprokázal jím tvrzenou nestandardnost provedených transakcí), a **neprokázání, že došlo ke zneužití práva** – správní orgány dle žalobkyně neunesly své důkazní břemeno. Navíc nepřipustně hodnotily podnikatelskou strategii žalobkyně a narušily její legitimní očekávání. Žalobkyně naopak relevantní ekonomické důvody provedených transakcí (včetně emise dluhopisů) prokázala. Rozporovala proto správními orgány tvrzené podezřelé okolnosti emise dluhopisů. V tomto ohledu odmítla způsob, jakým správní orgány porovnávaly podle nich podezřelé platby, když vycházely pouze z vybraných účtů žalobkyně a dalších subjektů ve skupině pana M. ve vybraných časových obdobích.

III. Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě setrval na odůvodnění napadeného rozhodnutí a navrhl zamítnutí žaloby. Napadené rozhodnutí je podle něj přezkoumatelné. Připomněl, že posuzovaná věc se týká tzv. korunových dluhopisů. Operace spojené s jejich emisí správní orgány posuzovaly pouze z hlediska ZDP, podnikatelskou strategii žalobkyně se nezabývaly. Důkazní břemeno stran prokázání zneužití práva unesly. Vzhledem k tomu, že žalobkyně zneužila právo, námitku ochrany legitimního očekávání označil za nepřipustnou.
10. Pokud jde o žalobkyní tvrzené ekonomické opodstatnění emise dluhopisů, žalovaný zdůraznil, že investici do cukrovaru v K. správní orgány nezpochybňovaly. Na druhou stranu, tvořila pouhých 15 % z celkového objemu emisí dluhopisů. Nevyloučil proto, že se tím žalobkyně pouze snaží navodit iluzi potřeby finančních prostředků. Dále uvedl, že prostředky z emise dluhopisů fakticky nemohla poskytnout ani na úvěr KAVALIERRGLASS. Z účetnictví žalobkyně totiž vyplývá, že ta dne 19. 6. 2013 získala úvěr ve výši 125 miliónů Kč od společnosti OJGAR, s.r.o. (OJGAR) a dne 20. 6. 2013 žalobkyně stejnou částku poskytla KAVALIERRGLASS jako výše uvedený úvěr. Dne 28. 6. 2013 žalobkyně obdržela splátku tohoto úvěru od společnosti Waltherglass, s.r.o. (nástupnické společnosti KAVALIERRGLASS) ve výši 119 miliónů Kč a dne 2. 7. 2013 žalobkyně splatila společnosti OJGAR úvěr v plné výši. Nadto zpochybnil smysl takového úvěru, pokud KAVALIERRGLASS prostředky od žalobkyně rovněž investovala do Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

cukrovaru v K. Konečně, podle žalovaného tvrzená investice do fotovoltaické elektrárny nesouvisí s emisí dluhopisů a úrokovými náklady s ní spojenými, když k emisi došlo již v roce 2012.

11. Tak či tak, stěžejním podle něj je, že v době poskytnutí úvěru KAVALIERRGLASS v květnu roku 2013 žalobkyně již finančními prostředky z emise dluhopisů nedisponovala. Dne 3. 8. 2012 totiž poskytla panu O. M. zálohu ve výši 322 milionů Kč z prostředků z emise dluhopisů na nákup podílů a nemovitostí v držení O. M. K této koupi vlivem restrukturalizace podniků O. M. nedošlo a nenaplnil se proto účel této transakce. V důsledku poskytnutí zálohy žalobkyně odčerpala prostředky, které se jí fakticky vrátily jen ve výši cca 81 milionů Kč. Zbylá pohledávka ve výši cca 241 milionů Kč byla vypořádána (odštěpena) v rámci restrukturalizace ve skupině podniků O. M.

IV. Další podání stran

12. Žalobkyně ve své **replíce** setrvala na žalobě. Správní orgány podle ní postavily svoji argumentaci na ničím nepodložených tvrzeních (např. o údajných nestandardních okolnostech). Tvrdí-li žalovaný, že emise dluhopisů měla vedle daňových výhod i jiný efekt, který ale označil za druhotný ve vztahu k emisi dluhopisů, již neprovedl jeho ekonomickou analýzu, že skutečně nebyl hlavním důvodem emise dluhopisů. Podle žalobkyně nelze odhlížet od soukromoprávních jednání v rámci podnikatelské strategie, ty jsou stěžejní pro posouzení zneužití práva. Žalovaný nemá pravdu ani v tom, že by umělost transakcí vyplývala z až *ex post* (tzn. po emisi dluhopisů) v roce 2013 provedené restrukturalizace žalobkyně rozdělením s odštěpením části jmění, resp. neprokázal její příčinnou souvislost s emisí dluhopisů. Restrukturalizace skupiny podniků pana M. měla širší, celoholdingový dopad, a nesouvisela přímo s emisí dluhopisů žalobkyně. Znakem zneužití práva není ani to, že jediným upisovatelem dluhopisů byla spojená osoba – takový postup není obecně zakázán. Navíc využití cizího kapitálu od spojené osoby je pro dlužníka méně rizikové.
13. Žalovaný nemá pravdu ani v tom, tvrdí-li, že výstavba nové fotovoltaické elektrárny s emisí dluhopisů nesouvisí. Účel použití finančních prostředků z emise dluhopisů je třeba posuzovat z pohledu financování podnikatelských aktivit po celou dobu existence dluhopisů. Důvodem emise dluhopisů bylo navýšit provozní finanční prostředky pro další rozvoj podnikatelské činnosti žalobkyně, a to potenciálně vysoce zisková fotovoltaická elektrárna naplňuje. Konečně, poskytnutí finančních prostředků dceřině společnosti KAVALIERRGLASS bylo legitimní podnikatelskou strategií v rámci propojených subjektů. Žalobkyně sama investovala do technologického zařízení, které poté chtěla KAVALIERRGLASS, vlastníci nemovitosti cukrovaru, pro jeho provozování pronajmout.
14. V doplňujících vyjádřeních ze dne 27. 9. 2023 a ze dne 31. 10. 2023 žalobkyně v reakci na nedávný rozsudek Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 8. 8. 2023, č. j. 2 Afs 167/2022 - 52 ve věci společnosti SAMARINDA SE (rovněž spojené s osobou O. M.) týkající se problematiky zneužití práva u emise korunových dluhopisů uvedla, že NSS se v něm zabýval zcela odlišnou skutkovou situací. Jeho závěry proto nelze na projednávanou věc aplikovat.
15. Žalovaný ve svém doplňujícím vyjádření ze dne 27. 9. 2023 naopak uvedl, že závěry tohoto rozsudku lze *mutatis mutandis* aplikovat i v této věci. Podle žalovaného je podstata věci stejná (byť se zcela obvyklými nepatrnými rozdíly) a týká se stejných ustanovení zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v rozhodném znění (**daňový řád**) a ZDP. Proto setrval na svém. Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

presvědčení, že náležitě prokázal, že žalobkyně (a s ní spojená osoba) neoprávněně získala daňové zvýhodnění.

V. Posouzení věci Městským soudem v Praze

16. Městský soud v Praze ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, a jedná se o žalobu přípustnou, splňující všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí žalovaného soud přezkoumal na základě skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí a v mezích uplatněných žalobních bodů [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti. Dospěl k závěru, že žaloba **není důvodná**.
17. O podané žalobě soud rozhodl bez nařízení jednání, neboť účastníci řízení na nařízení jednání sami netrvali (souhlas žalobkyně byl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. presumován). Soud nenařizoval jednání ani za účelem dokazování, neboť při posouzení věci bylo možné vyjít z podkladů ve správním spise, jímž se samostatně dokazování neprovádí. Nad jeho rámec žalobkyně k důkazu výslovně označila toliko povolení stavebního záměru na rozšíření fotovoltaické elektrárny a Sbíрку listin obchodního rejstříku, zřejmě s podklady k projektu přeměny a zahajovací rozvahy k 1. 1. 2013 (str. 23 žaloby). Z níže uvedených důvodů soud tyto důkazy neprováděl, neboť na posouzení věci nemohlo jejich provedení ničeho změnit.
18. V logice soudního přezkumu se soud musel nejprve zabývat namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí, případný závěr o nepřezkoumatelnosti by mu totiž znemožnil napadené rozhodnutí věcně přezkoumat. Žalobkyně nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí spatřovala v jeho nedostatečném odůvodnění a nepodložených tvrzeních o zneužití práva, jakož i v tom, že se žalovaný dostatečně nevypořádal s předloženými důkazními prostředky.
19. Soud především zdůrazňuje, že nepřezkoumatelností trpí pouze takové rozhodnutí, které skutečně nelze objektivně přezkoumat (např. rozsudek NSS ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016 - 24). Subjektivní představy žalobkyně o podrobnosti odůvodnění automaticky nevyvolávají nepřezkoumatelnost (např. rozsudek NSS ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016 - 24). Podle soudu napadené rozhodnutí netrpí nedostatky, které by bránily přezkumu napadeného rozhodnutí. To představuje ucelený logický argumentační celek založený na tom, že byt žalobkyně formálně splnila hypotézy právních norem (ZDP), materiálně její jednání naplňuje objektivní i subjektivní podmínky zneužití práva – vynaložení nákladů na úroky z jí emitovaných dluhopisů nemělo ekonomický či jiný racionální důvod než dosažení daňového zvýhodnění.
20. Nutno dodat, že napadené rozhodnutí (vlastní vypořádání odvolacích námitek tvoří jeho dvě třetiny) podrobně rozebírá (popřípadě přípustně v podrobnostech odkazuje na závěry správce daně) jednotlivé důvody vedoucí k závěru o zneužití práva. Na tyto důvody nahlíží z pohledu testu zneužití práva komplexně. Správní orgány jimi označené nestandardní okolnosti (transakce) doložily na údajích z účetnictví žalobkyně i dalších podkladů (zejména bankovních účtů), nutně proto vycházely z jimi zjištěného faktického stavu věci, neopíraly se o domněnky či fabulace. Vysvětlily, proč bylo dosažení daňového zvýhodnění podle nich primárním cílem žalobkyně. Soud proto shrnuje, že mu jsou ve všech směrech úvahy správních orgánů zřejmé, srozumitelné, a proto i přezkoumatelné.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

21. Žalovaný se rovněž dostatečně vypořádal i s předloženými důkazními prostředky. Podle soudu není důvod zpochybňovat to, jak správní orgány s předloženými důkazními prostředky pracovaly. V souladu se zásadou volného hodnocení důkazů ve smyslu § 8 odst. 1 daňového řádu je náležitě vyhodnotily a (ne)aplikovaly na své závěry. Soud tak mohl přistoupit k věcnému přezkumu. Dospěl přitom k závěru, že ve věci došlo ke zneužití práva.
22. Klíčovou otázkou tohoto sporu je, zda převažujícím účelem transakcí spojených s emisí dluhopisů žalobkyně bylo získání neoprávněné daňové výhody snížením základu daně o úrokové náklady (tj. dosažení nižší daňové povinnosti u daně z příjmů právnických osob). Je proto třeba posoudit, zda žalobkyně v tomto ohledu naplnila znaky zneužití práva, či zda naopak její jednání bylo ekonomicky opodstatněné.
23. Soud přitom zdůrazňuje, že žalobkyně v podané žalobě v zásadě zopakovala námitky, které již v průběhu daňového řízení uplatnila a s nimiž se již žalovaný vypořádal. I když jí v obecné rovině v tomto postupu nic nebrání, musí vzít v úvahu, že žalobou napadá právě rozhodnutí o odvolání, které její již uplatněné argumenty vypořádává (srov. rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2013, č. j. 4 As 78/2012 - 125). Předem dalších úvah proto soud podotýká, že se ztotožnil s podstatnými závěry žalovaného a v podrobnostech odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí.
24. Soud rovněž předesílá, že se již jak on, tak i NSS v minulosti zabývaly právně a částečně i skutkově souvisejícími věcmi – soudy přezkoumávaly emisi dluhopisů jiných společností skupiny podniků pana M. [srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 21. 6. 2022, č. j. 10 Af 25/2020 - 98 a na něj navazující, výše citovaný rozsudek NSS 2 Afs 167/2022; rozsudek patnáctého senátu zdejšího soudu ze dne 10. 11. 2022, č. j. 15 Af 22/2020 - 100, a rozsudek sedmáctého senátu zdejšího soudu ze dne 25. 9. 2023, č. j. 17 Af 21/2022 - 103]. Ve všech těchto případech bylo předmětem řízení doměření daně z příjmů právnických osob ze stejného důvodu jako v nynější věci (neuznáním úrokových nákladů z dluhopisů jako daňově účinných). Ačkoli se nynější věc ve skutkových okolnostech od těchto věcí liší (zde žalobkyně uvádí i konkrétní účely, na které emisi dluhopisů využila), není podle soudu důvod se odchýlit od již obecně vyslovených závěrů. I v posuzované věci bylo totiž nosným důvodem rozhodnutí správních orgánů to, že převažujícím účelem emise korunových dluhopisů žalobkyně bylo získání daňové výhody v rozporu s účelem ZDP. Byť žalobkyně formálně (účetně) naplnila § 24 odst. 1 ZDP, jednalo se pouze o účelové kroky naplňující zneužití práva.
25. Jen pro úplnost je třeba uvést tehdejší daňová specifika spojená s emisí korunových dluhopisů. Podle § 36 odst. 3 ZDP ve znění účinném do 31. 12. 2012 a čl. IV bodu 2 přechodných ustanovení zákona č. 192/2012 Sb. se totiž základ daně pro 15% srážkovou daň z úrokového výnosu z dluhopisů stanovil samostatně za každý jednotlivý cenný papír (dluhopis) a zaokrouhloval se na celé koruny dolů. Díky takto provedené emisi korunových dluhopisů měl jejich emitent zajištěno cizí financování svého podnikání (obdobně jako u úvěru). Zároveň s tím mohl uplatnit úrokový náklad, kterým si snížil základ daně z příjmů. Pro upisovatele pak byl úpis dluhopisů daňovou optimalizací – úrokový příjem nepodléhal dani z příjmů, a to bez ohledu na jeho výši.
26. Žalobkyně po emisi korunových dluhopisů uplatnila úrokové náklady, a snížila si tak základ daně, resp. daňovou povinnost ve smyslu § 24 odst. 1 ZDP. Shoda panuje nad tím, že žalobkyně formálně postupovala v souladu se ZDP. Sporným je naopak posouzení Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

skutkového stavu z hlediska institutu zneužití práva, jako materiálního korektivu formálního pojmání práva, a to, zda účelem jednání žalobkyně nebylo uměle si zvýšit náklady. Soud se tak musel zabývat tím, zda posuzovaná emise dluhopisů měla ekonomický smysl, či zda byla součástí transakcí, které naplňují znaky zneužití práva. K jejich naplnění dojde zejména tehdy, pokud emise dluhopisů neslouží k zajištění nových finančních prostředků z cizích zdrojů (srov. rozsudek NSS ze dne 18. 9. 2023, č. j. 8 Afs 53/2022 - 56, bod 26, ve stejném duchu i rozsudek NSS ze dne 28. 4. 2023, č. j. 5 Afs 45/2022 - 48, bod 31). Primárním účelem dluhopisů je totiž financování (podnikání) emitenta z cizích zdrojů (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 2. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 438/2001).

27. Protipólem daňové úlevy (uplatnění si daňově účinných nákladů) je oprávnění správce daně aplikovat nástroje zamezující umělému snižování základu daně, resp. daňové povinnosti. Jedním z takových nástrojů je (*ultima ratio*) institut **zneužití práva**, který správní orgány v projednávané věci aplikovaly. Pro výklad aplikace zneužití práva soud odkazuje na rozsáhlou judikaturu správních soudů (např. rozsudky NSS ze dne 8. 6. 2023, č. j. 10 Afs 272/2021 - 85, nebo ze dne 26. 4. 2022, č. j. 10 Afs 289/2021 - 42, č. 4358/2022 Sb. NSS). Obecně k tomu jen uvádí, že jeho aplikace je určitou „záchrannou brzdou“ v případech, kdy provedené transakce postrádají ekonomický smysl, resp. jejich hlavním účelem je získání daňového zvýhodnění. Nutno dodat, že zneužití práva je s účinností novely daňového řádu (zákon č. 80/2019 Sb.) obecným principem při správě daní. Dle § 8 odst. 4 daňového řádu se nepřihlíží k právnímu jednání a jiným skutečnostem významným pro správu daní, pokud je jejich převažujícím účelem „*...získání daňové výhody v rozporu se smyslem a účelem daňového právního předpisu*“. Výsledkem jednání tak nemusí být pouze získání neoprávněné daňové výhody, postačí, je-li jeho hlavním (převažujícím) účelem.
28. Platí přitom, že institut zákazu zneužití práva je na místě aplikovat i v oblasti přímých daní (tedy i pro daň z příjmů právnických osob). Je tomu tak v situaci, kdy: i) byly formálně splněny podmínky ZDP, ale není naplněn jeho účel (objektivní prvek), a zároveň ii) hlavním cílem jednání je získání daňové výhody prostřednictvím uměle vytvořených podmínek (subjektivní prvek); srov. rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2019, č. j. 6 Afs 376/2018 - 46. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že v případě přímých daní při zkoumání naplnění obou těchto prvků dochází k jejich určitému propojení, resp. překryvu a při posuzování subjektivního prvku lze proto vyjít i z okolností prokazujících objektivní prvek (již citovaný rozsudek NSS 10 Afs 289/2021, body 30 a 39). Soud tímto prizmatem přezkoumával i projednávanou věc.
29. Jen pro připomenutí dodává, že důkazní břemeno stran prokázání zneužití práva tíží samozřejmě správce daně [po novele to stanoví i § 92 odst. 5 písm. f) daňového řádu]. Prokáže-li ten, že ke zneužití práva došlo, je pak na daňovém subjektu, aby prokázal opak (např. rozsudek NSS ze dne 22. 3. 2023, č. j. 4 Afs 109/2022 - 32). Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobkyně tohoto svého práva využila, když pro vyvrácení závěru o zneužití práva zejména doložila vícero důkazních prostředků – z pohledu soudu neúspěšně.
30. Pokud jde o objektivní prvek zneužití práva (nenaplnění účelu právní úpravy), je třeba vycházet z § 24 odst. 1 ZDP, podle kterého „*výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy*“ (pozn. zvýraznění doplněno soudem). Výdaje, které lze zahrnout pod § 24 odst. 1 ZDP, by tak měly mít Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

souvislost s aktivitami, které mají z ekonomického hlediska smysl (sledují ekonomicky racionální účel) a nejsou samoúčelné (rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2007, č. j. 1 Afs 35/2007 - 108). Významem uplatňování nákladů v podobě úroků z úvěrových nástrojů (např. dluhopisů) je pobídka k získání finančních prostředků z cizích zdrojů (tzn. získání dodatečného kapitálu) pro podnikání (srov. rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2022, č. j. 4 Afs 376/2021 - 60, bod 31). Sama emise dluhopisů proto není na závalu, je-li jejím smyslem získat financování pro svoji další podnikatelskou činnost.

31. Podle žalobkyně byl hlavním důvodem emise dluhopisů její ekonomický prospěch, a to navýšení jejího provozního financování (*cash flow*) pro dlouhodobé investice dle její momentální potřeby a finančních možností. Na to podle žalobkyně nemůže mít vliv to, že v době emise nebyly prostředky z ní získané určeny na žádný konkrétní investiční projekt.
32. Naopak správní orgány popsaly vícero okolností (srov. bod 92 napadeného rozhodnutí), které v souhrnu vedou k závěru o zneužití práva, resp., že emise dluhopisů neměla ekonomické opodstatnění. Soud na závěry napadeného rozhodnutí odkazuje a v této souvislosti zdůrazňuje, že na posuzovanou věc je třeba nahlížet ve vzájemných souvislostech, nikoli izolovaně. Jinak řečeno, naplňuje-li jednotlivá transakce (okolnost) ekonomický smysl, neznamená to nutně, že nejde o zneužití práva. Zásadním je totiž celkový sled jednání zúčastněných osob a okolností, který v tomto případě nutně vede k závěru o účelové snaze získat daňové zvýhodnění (srov. rozsudek NSS 6 Afs 376/2018 - 46, bod 40).
33. Rovněž podle soudu přitom žalobkyně přes formální splnění podmínek ZDP nenaplnila jeho účel. Žalobkyně totiž nejednala v souladu s ekonomickým smyslem daňového zvýhodnění úroků z emise dluhopisů – účelem celého souhrnu transakcí nebyl rozvoj jejího podnikání. Za této situace pak ani nemohlo být narušeno legální očekávání žalobkyně na uznání takové daňové výhody. Soud přitom zdůrazňuje, že stejně jako žalovaný zde nehodnotí podnikatelskou strategii žalobkyně či skupiny podniků pana M., zabývá se jen naplněním smyslu a účelu daňového zvýhodnění podle ZDP.
34. Jak již bylo uvedeno, k posuzované emisi dluhopisů došlo v roce 2012, tedy v době, kdy platil daňově výhodný režim zdanění úrokových příjmů ve smyslu § 36 odst. 3 ZDP. Soud souhlasí se žalobkyní, že emise korunových dluhopisů v roce 2012 (a v tomto případě k ní ani nedošlo až na sklonku roku 2012, jak nesprávně uváděl správce daně, což již ovšem korigoval žalovaný) automaticky neznamená zneužití práva či snad rozpor s právními předpisy, naplňuje-li jejich smysl a účel (odkaz žalobkyně na sdělení Finanční správy z roku 2017 tak byl irelevantní, jelikož toto sdělení se vyjadřovalo právě jen k možnosti vydání korunových dluhopisů). Na druhou stranu však ani to, že daňové zvýhodnění korunových dluhopisů v roce 2012 bylo běžnou, a s ohledem na právní úpravu, logickou praxí (včetně např. Ministerstva financí), neznamená, že ke zneužití práva dojít nemohlo. Soud je toho názoru, že u žalobkyně nastaly v souvislosti s emisí a úpisem dluhopisů, stejně jako v souvislosti s následným využitím získaných peněžních prostředků, okolnosti, které nelze považovat za standardní.
35. Pokud jde o vlastní emisi dluhopisů, o té žalobkyně, resp. její jediný jednatel pan M., rozhodla dne 27. 4. 2012; emisní podmínky ČNB schválila dne 31. 5. 2012 a k vlastní emisi došlo dne 1. 7. 2012. K úpisu všech dluhopisů přitom došlo již ten samý den jedinou upisovatelkou paní J. M. - manželkou pana M. a osobou spojenou ve smyslu § 23 odst. 7 ZDP. Žalobkyně sama přiznala, že dluhopisy byly určeny k neveřejné nabídce, a dokonce i

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

to, že emise nesměřovala vůči jinému konkrétnímu investorovi. Je nepochybné, že rozhodnutím o neveřejné nabídce byl omezen okruh potenciálních investorů, a s tím i smysl dluhopisového financování – zajistit si externí financování svého podnikání. Úpis a úhrada dluhopisů paní M. by sice bylo možné chápat jako externí zdroj financí, jenže jsou to právě další okolnosti, které poukazují na to, že tomu tak ve skutečnosti nebylo (viz níže). Žalobkyně sice opakovaně tvrdila (aniž to nějak prokázala), že její jednatel nejprve dluhopisy nabízel na osobních jednáních svým obchodním partnerům, zároveň ale uvedla, že jim žádné konkrétní informace o emisi neposkytl. Je proto otázkou, zda byl zájem o prodej dluhopisů cizím investorům skutečný, či zda již dopředu bylo zřejmé, že je upíše paní J. M., čímž fakticky zůstaly ve skupině O. M.. Nejen z tohoto důvodu je třeba označit okolnosti související s emisí a úpisem dluhopisů za nestandardní.

36. Je třeba uvést, že ani úhrada dluhopisů neproběhla za standardních okolností. Došlo k ní převodem z účtu paní M. dne 10. 7. 2012, a to vzápětí poté, co ve stejný den (tj. 10. 7. 2012) poukázal pan M. na dotčený účet své manželky přesně částku 200 miliónů Kč. Žalobkyně nepochybně má pravdu, že s ohledem na existenci společného jmění manželů M. (není ale zřejmé, v jakém režimu jej mají nastavené) je irelevantní, zda dluhopisy uhradila paní M., nebo by je uhradil přímo pan M. Na druhou stranu to poukazuje na zřejmou osobní zainteresovanost pana M. do celého procesu emise dluhopisů, když nejprve o ní z pozice jednatele žalobkyně rozhodne, a poté ji uhradí (mají-li společné jmění manželů v zákonném režimu, *de facto* se na úpisu dluhopisů z půlky podílel). Pokud jde o žalovaným zpochybněné měsíční vyplácení úroků, to podle soudu nutně podezřelou okolností být nemusí (v tomto směru, tj. zda je měsíční úročení dluhopisů běžné, či nikoli, soud ani nepovažoval za potřebné případně vést dokazování). Na druhou stranu se s ním soud shoduje, že tato skutečnost nasvědčuje tomu, že jedním z cílů emise bylo zajistit paní M. měsíčně pravidelný nezdáněný příjem (srov. bod 143 napadeného rozhodnutí).
37. Dále se soud zabýval druhou (a klíčovou) skupinou objektivních okolností pro závěr o zneužití práva. V rámci té správní orgány zejména uzavřely, že žalobkyně prostředky získané z emise dluhopisů nevyužila na rozvoj svého podnikání, čímž nenaplnila účel emise dluhopisů. Podle soudu správní orgány prokázaly (a žalobkyni se to nepodařilo úspěšně vyvrátit), že žalobkyně emitovala dluhopisy, pro které neměla legitimní podnikatelské uplatnění. Ba naopak, svým zapojením do provázaného řetězce transakcí v rámci skupiny podniků O. M. jednala pro sebe ekonomicky nevýhodným způsobem, a ve svém důsledku tím pozbyla prostředky získané z emise dluhopisů. Správní orgány své důkazní břemeno v tomto unesly dostatečným způsobem.
38. Žalobkyně v průběhu daňové kontroly uvedla, že v letech 2012 – 2015 byly jejími hlavními činnostmi provoz fotovoltaické elektrárny a výroba organických a anorganických chemikálií. Žalobkyně tak ekonomickou činnost vykazovala, a nebyla pouze průtokovou společností (jakou fakticky byla např. společnost SAMARINDA SE ve smyslu rozsudku NSS 2 Afs 167/2022). Emise dluhopisů by proto u ní potenciálně mohla svůj účel (finanční podporu rozvoje podnikání) naplnit. V posuzovaném případě tomu tak ovšem nebylo.
39. Soud přitom připouští, že zákon o dluhopisech skutečně neukládá povinnost uvést v emisních podmínkách účel emise dluhopisů. Na druhou stranu, uplatňuje-li si žalobkyně náklady s emisí dluhopisů spojené do výpočtu základu daně, nelze opomíjet, že z pohledu daňového musí být žalobkyně schopna prokázat přínos takové transakce ve smyslu § 24 odst. 1 ZDP, tj. přínos pro své podnikání. Nemůže být pochyb, že emise dluhopisů ve výši 200 miliónů Kč spojená se zadlužením na dobu 20 let (a povinností hradit měsíčně úrok ve Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

výši 11 % p.a. a po splatnosti uhradit nominální hodnotu dluhopisů) by u ekonomicky racionálně uvažujícího subjektu měla být náležitě promyšlena. Žalobkyně na otázku účelu dluhopisů však uvedla pouze to, že získané prostředky měly směřovat na navýšení provozního financování. Zároveň nevysvětlila (mimo uvedení tehdy obecných výhod korunových dluhopisů), proč provozní financování nemohla zajistit např. bankovním úvěrem – fakticky se omezila na tvrzení, že o jiných možnostech financování uvažovala.

40. Současně v průběhu daňové kontroly i v žalobě uváděla vícero konkrétnějších ekonomických důvodů, resp. účelů, na které prostředky z emise dluhopisů měla využít (investice do cukrovaru v K., poskytnutí úvěru KAVALIERRGLASS a konečně investice do výstavby nové fotovoltaické elektrárny). Uvedla, že sice generovala stabilní příjem z provozu fotovoltaické elektrárny, tento příjem ale podle ní nedostačoval pro realizaci jejích podnikatelských záměrů. K tomu soud předně podotýká, že tato její tvrzení působí nejednoznačně a nekonzistentně, jestliže zároveň soustavně tvrdila, že v době emise dluhopisů neměla určen žádný konkrétní projekt, který by ze získaných prostředků financovala. Uvedené zopakovala žalobkyně mnohokrát, např. v odvolání uvedla, že „*potřeba zajištění finančních prostředků o objemu 200 mil. Kč nebyla identifikována konkrétně ve spojitosti s investicí na výstavbu cukrovaru v K.*“ či, že nikdy netvrdila, že „*konkrétně investice do cukrovaru byla motivem emise korunových dluhopisů*“. Emise dluhopisů tak podle všeho na tyto projekty určena nebyla.
41. Přesto se soud, stejně jako žalovaný, možnou věcnou souvislostí těchto projektů s předmětnou emisí dluhopisů zabýval. Dospěl též ke stejnému závěru, že ani tyto projekty neodůvodňují ekonomickou racionalitu emise dluhopisů pro žalobkyni.
42. Pokud jde o prvně uvedenou investici, žalobkyně měla v letech 2012 – 2013 využít z emise získané prostředky k rozvoji svého podnikání investicí do zařízení nového cukrovaru v K. Ten měla žalobkyně provozovat spolu s dalšími společnostmi O. M. (výroba cukru by byla v gesci žalobkyně, nemovitosti by si pronajímala od své tehdy dceřiné společnosti KAVALIERRGLASS). Žalobkyně by financovala zajištění technologického vybavení cukrovaru a zhodnotila by tamější majetek pronajatý od KAVALIERRGLASS. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně do cukrovaru začala investovat již v roce 2011 částkou 2,9 miliónů Kč a souhrnně na to vynaložila přibližně 30 miliónů Kč (celková předpokládaná investice do cukrovaru měla dosahovat stovek miliónů Kč). Správci daně předložila faktury (převážně za služby přepravní a jeřábnické) a dokumenty týkající se epurační linky cukrovaru (a to spíše technického charakteru). Nelze proto zpochybnit (správní orgány tak ani nečinily), že by žalobkyně do cukrovaru investovala. K jeho dostavbě a zprovoznění nakonec nedošlo údajně vlivem nejasného vývoje cen cukru na světových trzích a vysoké ekologické neefektivnosti provozu uhelné kotelny, jejíž náprava by podle žalobkyně vyžadovala investici ve výši 400 až 500 miliónů Kč. Likvidace souvisejícího majetku proběhla v roce 2015.
43. Z pohledu soudu je podstatné, že reálně uskutečněná investice tvoří jen 15 % celkové emise dluhopisů, nadto není zřejmé, že by prostředky z emise byly na tuto investici skutečně použity (viz níže). Existence této investice proto stěží vylučuje, že hlavním (převažujícím) cílem spojeným s emisí dluhopisů bylo získání daňové výhody bez ekonomického opodstatnění. Mělo-li dojít k investici v řádech stamiliónů korun (žalobkyně ovšem blíže nedoložila reálné plány na investice do cukrovaru ve stamiliónových částkách), není nadto zcela zřejmé, proč současně žalobkyně argumentovala obecným a hypotetickým důvodem zajištění provozního financování.
- Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

44. Žalobkyně dále uvedla, že z důvodu ukončení investic do cukrovaru zapůjčila KAVALIERRGLASS (tj. jedné ze společností O. M.) 125 miliónů Kč. Na základě smlouvy o úvěru ze dne 21. 5. 2013 žalobkyně poskytla částku 4 854 360 EUR se splatností v roce 2015. Platba z účtu žalobkyně proběhla dne 20. 6. 2013. Dluh následně z důvodu rozdělení odštěpením části jmění KAVALIERRGLASS přešel v celé výši za stejných podmínek na společnost Waltherglass, s.r.o., v roce 2017 ovšem vlivem další přeměny opět přešel na KAVALIERRGLASS. Úvěr byl úspěšně (kombinací přímé úhrady a zápočtu) splacen v roce 2020.
45. Předně je třeba uvést, že existenci úvěru a jeho splacení žalobkyně prokázala (žalobkyně nepředložila jen písemný dodatek prodlužující splatnost úvěru). Soud ovšem souhlasí se správními orgány, že pro žalobkyni byl tento úvěr nevýhodný, jelikož byl úročen pouze ve výši 3,5 % p. a. V kontrastu s tím je totiž třeba vnímat zatížení žalobkyně úroky z emitovaných dluhopisů ve výši 11 % p. a. Argumentace délkou splatnosti úvěru proti splatnosti dluhopisů je pro tento uvedený závěr irelevantní (ostatně délka úvěru nebyla pro žalobkyni ani podstatná – viz jeho prodloužení). Na tom nemůže nic změnit ani tvrzení žalobkyně, že alespoň nějaké zhodnocení oproti neúročenému uložení prostředků na bankovním účtu se jevílo pro ni výhodnější. Jen stěží lze totiž najít odůvodnění postupu, kdy subjekt takto drazé zapůjčené peníze (úročené ve výši 11 %) dále zapůjčí za pouhý 3,5% úrok. Je nadto nelogické, pokud žalobkyně tvrdila, že předpokládaná investice do cukrovaru byla 400 – 500 miliónů Kč, proč v době, kdy do cukrovaru stále investovala (resp. investici ještě definitivně neukončila), přistoupila k odlivu relativně významné částky z prostředků získaných z dluhopisů (více jak 60 %), za pro ni finančně nevýhodných podmínek. Ve svém důsledku to jen potvrzuje pochyby, že by důvodem emise dluhopisů byla investice do cukrovaru (vyklučuje to jejich vzájemnou souvislost).
46. Kromě toho správní orgány zjistily, že poskytnutí půjčky společnosti KAVALIERRGLASS nebylo financováno prostředky z emise dluhopisů, ale na základě platby další společnosti ve skupině podniků pana M. – OJGAR. Správce daně náležitě popsal (viz str. 41 a násl. zprávy o daňové kontrole), že dne 19. 6. 2013 obdržela od společnosti OJGAR úvěr ve výši právě 125 miliónů Kč, vzápětí dne 20. 6. 2013 žalobkyně poskytla KAVALIERRGLASS zmíněný úvěr ve výši 125 miliónů Kč. Dále z účetnictví žalobkyně za rok 2013 vyplývá, že ta dne 28. 6. 2013 obdržela od Waltherglass dvě splátky v celkové výši 118 897 275,86 Kč, tedy v obdobné výši, aby mohla dne 2. 7. 2013 uhradit svůj závazek vůči OJGAR.
47. Na tomto místě je pak nutné provést pomyslný „střih“: doposud uvedené vycházelo z tvrzení žalobkyně o ekonomických důvodech emise (investice do cukrovaru v K., poté úvěr pro KAVALIERRGLASS). Z účetnictví i bankovních účtů žalobkyně ovšem vyplývá, že výše uvedeným důvodům předcházela jiná transakce, na kterou žalobkyně fakticky vyčerpala veškeré prostředky, které získala z emise dluhopisů. Žalobkyně totiž dne 3. 8. 2012 (tj. necelý měsíc poté, co obdržela prostředky z emise dluhopisů) poskytla zálohu panu M. ve výši 322 miliónů Kč; neprokázala přitom, že by na tuto platbu použila jiné, než z emise získané prostředky. Dle jejího tvrzení byla záloha určena na nákup podílů a nemovitostí v držení pana M. (to žalobkyně nijak nedoložila, resp. na výzvu správce daně nekonkretizovala, o jaké nemovitosti šlo, pouze vágně uvedla, že měla vytyčen *určitý* podnikatelský záměr související s převodem zejména zemědělských pozemků na žalobkyni).
48. Žalobkyně nemovitosti nakonec nenabyla (od tohoto záměru bylo upuštěno) a upřednostnila své zapojení do přeměny rozdělením některých společností v rámci Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

restrukturalizace ve skupině podniků O. M. v roce 2013. Ta spočívala v odštěpení majetku do nástupnické společnosti DST-KOVO, a.s. a REALTORIA, s.r.o. (nyní REALTORIA, k.s.). Pohledávka žalobkyně ve výši 322 milionů Kč vůči panu M. jím byla z části vyrovnána v roce 2013 přímo vůči žalobkyni a její zbytek pan M. vyrovnal vůči společností DST-KOVO (dnes HOLDORIA, a.s.) a REALTORIA (viz tabulka č. 1 na str. 23 Zprávy o daňové kontrole), na které přešla část jmění žalobkyně. Konkrétně pan M. dne 8. 8. 2012, 17. 4. 2013 a dne 26. 6. 2013 žalobkyni uhradil 1 800 000 Kč, 10 000 000 Kč, resp. 69 260 320 Kč. Zbylé části zálohy přešly na REALTORII a DST-KOVO, a žalobkyni se tak přímo nevrátily (viz body 77 a násl. napadeného rozhodnutí).

49. Je třeba dodat, že pro výše uvedené je irelevantní, že v době poskytnutí zálohy nebylo zřejmé, že za rok dojde k restrukturalizaci podniků pana M. Příčinnou souvislost mezi emisí dluhopisů (a závěrem o zneužití práva) a restrukturalizací je třeba vidět v tom, že žalobkyně díky restrukturalizaci fakticky přišla o své prostředky, jež získala emisí dluhopisů. Byť soud se žalobkyní souhlasí, že restrukturalizace nemusela být nutně provedena jen kvůli posuzované emisi dluhopisů, je zřejmé, že tato skutečnost význam emise pro žalobkyni (rozvoj jejího podnikání) zpochybňuje. Nadto lze přisvědčit správci daně, že ani nekonkrétní plán nákupu nemovitostí (zvláště od spojené osoby, resp. společníka a jednatele) není dostatečně přesvědčivým důvodem pro vynaložení prostředků z emise dluhopisů necelý měsíc poté, co obdržela prostředky od paní M. Zde se navíc dostává žalobkyně do střetu se svým tvrzením, že v době emise neměla určen konkrétní investiční záměr, na který by prostředky použila, když lze rozumně předpokládat, že o investici ve výši stamilionů Kč musela přinejmenším uvažovat.
50. Nelogicky působí i to, že žalobkyně ihned po poskytnutí (nikoliv malé) zálohy, od tohoto podnikatelského záměru upustila a soustředila veškeré úsilí směrem k restrukturalizaci. Ve svém důsledku tak finanční prostředky z emise dluhopisů (viz časová osa) primárně určené na rozvoj jejího podnikání *de facto* vložila do projektu restrukturalizace svého vlastníka pana O. M. Fakticky tak pouze došlo k „přelití“ prostředků od pana M. (viz financování úpisu dluhopisů) opět do rukou pana M., resp. do podniků jím vlastněných. Uvedené potvrzuje absenci ekonomické racionality takových kroků. Soud jen dodává, že pan M. uvedenou částku použil na nákup dluhopisů OJGAR jako jiné společnosti v jeho skupině. To, že došlo k vyrovnání pohledávky žalobkyně v rámci restrukturalizace rok po poskytnutí zálohy, nemůže nic změnit na tom, že žalobkyně reálně přišla o 240 939 680 Kč z poskytnuté zálohy ve výši 322 milionů Kč. Tedy přišla dokonce o částku mnohem vyšší, než kterou získala emisí dluhopisů.
51. Konečně, poté, co byl v roce 2020 společností KAVALIERRGLASS splacen žalobkyní poskytnutý úvěr, žalobkyně dle svého tvrzení uvažovala o odkupu dluhopisů (což je ovšem v rozporu s tím, co tvrdila v průběhu daňové kontroly - viz str. 21 zprávy o daňové kontrole), k čemuž nedošlo a žalobkyně se proto rozhodla volné finanční prostředky investovat do výstavby, resp. rozšíření fotovoltaické elektrárny K. Dne 24. 11. 2021 podala žádost o stavební povolení na její výstavbu s předpokládanou investicí ve výši 500 milionů Kč (ve správním spise je v rámci předložené dokumentace ke stavebnímu řízení uvedeno, že předpokládané výdaje na stavbu byly ve výši 340 milionů Kč). K žalobě k tomu doložila i společné povolení stavebního záměru „Rozšíření FVE K.“ z 21. 2. 2022.
52. Soud i v tomto případě souhlasí se správními orgány, že z předložených písemností nelze dovodit přímou vazbu emise dluhopisů v polovině roku 2012 se záměrem na rozšíření fotovoltaické elektrárny K. v r. 2021 a později. To plyne už z toho, že pokud žalobkyně Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

chtěla investovat do cukrovaru v K. (nadto ve výši přesahující emisi dluhopisů), pak nemohla současně plánovat, že prostředky z emise využije na fotovoltaickou elektrárnu. V každém případě, z ničeho se nepodává, že by měla výstavba nové fotovoltaické elektrárny přímo souviset s prvotním účelem emise. Nejedná se proto o legitimní ekonomický důvod emise dluhopisů. Proto soud ani neprováděl důkaz přiloženým společným povolením (jeho existenci ostatně ani žalovaný nezpochybňuje).

53. Na základě všech výše uvedených skutečností pak nelze dojít k jinému závěru, než že jediným prospěchem pro žalobkyni bylo získání nelegitimního daňového zvýhodnění snížením si základu daně o úrokové náklady (a paralelně s tím daňová výhoda pro upisovatelku dluhopisů v podobě pravidelného nezdaněného příjmu). Cílem emise dluhopisů totiž nebyl rozvoj podnikání žalobkyně, jak je zamýšlen § 24 odst. 1 ZDP. Pokud žalobkyně již v srpnu roku 2012 poskytla zálohu O. M. ve výši 322 milionů Kč, již financovala právě i prostředky z emise dluhopisů, která jí navíc nebyla v plné výši vrácena, znamená to, že jí tvrzené investice, především poskytnutý úvěr společnosti KAVALLIERGLASS v roce 2013, nemohly být nákladem hrazeným z emise dluhopisů.
54. Namítá-li žalobkyně, že výše uvedené správní orgány dovodily pouze tím, že „mašličkovaly platby“, nelze jí přisvědčit. Správní orgány se logicky (s ohledem na výši dluhopisů) zaměřily na významné finanční toky v období kolem emise dluhopisů. Z hlavní účetní knihy žalobkyně vyplývá, že transakce, které správce daně vybral, byly fakticky jediné významné, které žalobkyně v tu dobu provedla. Je třeba dodat, že právě pohyby na účtu pana M. (a okrajově i jeho manželky), jsou nepochybně jednou z klíčových indicií svědčících o tom, že v rámci skupiny podniků pana M., potažmo jeho penězi (příp. penězi jeho manželky J. M., s ohledem na to, že mají SJM), docházelo pouze k přelévání finančních prostředků. Z údajů z jednoho z účtů O. M. poskytnutých správcem daně vyplývá, že pan M. sice skutečně disponuje ještě minimálně dvěma účty, jehož pohyby si správce daně nevyžádal. Takový postup ovšem nemůže být vadou, je totiž logické, že správce daně pracoval s údaji o účtu, ze kterého primárně docházelo k transakcím mezi O. M. a žalobkyní.
55. Rovněž je logické, že se správce daně u účtu O. M. č. X zabýval právě finančními toky v období od 1. 7. 2012 do 10. 7. 2012, když to byl časový úsek od posuzované emise dluhopisů do jejich úpisu. Rovněž bylo legitimní zabývat se pohyby od 1. 8. do 3. 8. 2012, jelikož právě dne 3. 8. 2012 došlo k významné transakci (převyšující hodnotu emise dluhopisů) mezi tímto účtem O. M. a účtem žalobkyně. Zabývat se dalšími (ať již předcházejícími nebo následujícími obdobími) nemá pro projednávanou věc význam, jelikož podle pohybů na posuzovaném účtu pana M. již v roce 2012 k žádné další transakci mezi žalobkyní a panem M. nedošlo. Konečně, bylo legitimní zaměřit se obecně na pohyby roku 2012 – žalobkyně v tomto roce nabyla z emise významné prostředky, přičemž vzápětí došlo k jejich faktickému odlivu směrem ve prospěch účtu pana M. Správce daně se legitimně zabýval pouze úzkou výsečí transakcí souvisejících s emisí dluhopisů žalobkyně (časově, podle subjektu), pro takový účel je bezvýznamné zabývat se všemi pohyby na všech účtech všech subjektů spojených s panem M.
56. Pokud jde o platbu 355 milionů z účtu č. X ze dne 3. 8. 2012, je třeba uvést, že ze strany správních orgánů nejde o „mašličkování“ finančních toků. Jak jinak si vysvětlit situaci, kdy ve stejný den (tj. 3. 8. 2012) je na účet pana M. připsána částka 28 milionů z jeho druhého účtu č. 000439400560227/0100 a dále právě 322 milionů od žalobkyně a ještě tentýž den odejde částka 350 milionů ve prospěch společnosti OJGAR. V součtu přitom uvedené Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

příchozí úhrady tvoří právě 350 miliónů. Je zcela irrelevantní, že by pan M. mohl uvedené transakce provést i jinak – tj., že by si na prve uvedený účet z druhého účtu převedl celkovou částku 350 miliónů či jinou částku. Podle všeho tak totiž neučinil a na úhradu dluhopisů OJGAR využil právě zálohu od žalobkyně. Pan M. tak zřejmě vlivem konkrétních skupinových, či jeho soukromých potřeb, přeléval prostředky mezi svými účty téměř pravidelně se snahou platby vždy vyrovnat. I kdyby však dluhopisy společnosti OJGAR financoval jiným způsobem, nemění to nic na tom, že úhradu zálohy panu M. byly užity prostředky z emise dluhopisů (žalobkyně ani konkrétněji netvrdila, že by na tuto zálohovou platbu tyto prostředky nepoužila a použila prostředky jiné).

57. Výsledkem popsanych transakcí nakonec bylo to, že nejenže žalobkyně bez reálné návratnosti (byla zapojena do restrukturalizace) pozbyla získané prostředky, ale ještě zůstala zatížena úrokovými náklady. Argumentace žalobkyně ohledně možnosti zvolit daňově nejvýhodnější variantu, resp. minimalizaci nákladů, tak ve světle výše uvedeného ztrácí na významu. Žalobkyně zvolila takovou variantu svého financování, která podle výše uvedeného nemohla a nebyla pro ni přínosem tak, aby byl naplněn účel emise dluhopisů. Soud tak shodně se správními orgány nemá za prokázané, že by žalobkyně finanční prostředky z emise dluhopisů použila na jí uváděný účel, resp., že by díky nim generovala zisk, vůči kterému by si mohla uplatnit úrokové náklady. Tvzení o potřebě navýšit provozní *cash-flow* nijak neprokazuje skutečný přínos emise dluhopisů pro žalobkyni.
58. Jde-li o subjektivní kritérium zneužití práva, je potřeba se zabývat tím, co bylo hlavním cílem jednání žalobkyně a zda jím bylo získání nelegitimního daňového zvýhodnění (srov. rozsudek NSS, č.j. 10 Afs 289/2021 - 42, bod 40). Je třeba souhlasit s žalovaným, že naplnění subjektivního kritéria zneužití práva je zejména (ne nutně výlučně) otázkou ekonomických a personálních vztahů mezi žalobkyní, upisovatelkou jejích dluhopisů, potažmo s osobou O. M., a subjektů, které ovládá. Tato jejích vzájemná propojenost umožnila kroky, které by bez ní jen stěží bylo možné realizovat – po jejích provedení nastaly takové následky (např. zatížení žalobkyně úrokovými náklady po dobu 20 let, aniž prokazatelně emisí dluhopisů cokoliv získala), které by nepropojené osoby nemohly akceptovat. Právě proto je zřejmé, že konkrétně popsaná identifikovaná jednání žalobkyně nemohla mít jiné vysvětlení než získání daňové výhody. Způsob provedení transakcí (srov. i vzájemné platby v ten samý den) svědčí o jejích účelovosti. Nadto nelze mít pochyb (s ohledem na jeho postavení jako jednatele či společníka), že o všem rozhodoval právě pan M. Za vytvořením úrokových nákladů stojí pouze účelové přeskupení majetku uvnitř skupiny pana M., což umožnila propojenost zapojených subjektů.
59. Z takto vzájemně propojených transakcí je zřejmé, že žalobkyně byla součástí složitých kroků s cílem vyřešit aktuální potřeby osoby ovládající všechny společnosti (viz str. 44 zprávy o daňové kontrole). Pro žalobkyni (a pouze její optikou je třeba tuto věc posuzovat) z toho neplynuly žádné podnikatelské výhody (kromě daňově účinných úrokových nákladů), naopak tím nejen přišla o finanční prostředky, ale ještě došlo k jejímu dlouhodobému zatížení dluhopisovými úroky, od kterého se žalobkyně ani nijak nesnažila odbřemenit koupí dluhopisů od paní M. Opakované tvrzení žalobkyně, že získané prostředky použila na nákup stálých a oběžných aktiv (investice do zařízení cukrovaru, úvěr KAVALLIERGLASS, posléze rozšíření fotovoltické elektrárny), nebylo dostatečně prokázáno, resp. bylo správními orgány důvodně zpochybněno na základě rozboru peněžních toků. Stav účetnictví, ve kterém žalobkyně oproti těmto aktivům evidovala i Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

pasiva, vč. předmětné emise dluhopisů, na uvedeném ničeho nemění – pro závěr správních orgánů (ve vztahu k účelu emise dluhopisů) bylo rozhodné, že získané peněžní prostředky žalobkyně reálně ihned poskytla panu M., jakkoli byly později v rámci restrukturalizace vypořádány. Soud proto neprováděl ani důkaz Sbírkou listin žalobkyně, konkrétně projektem přeměny a zahajovací rozvahou k 1. 1. 2013. Projekt přeměny se ostatně nachází ve správním spise, v němž je obsažena rovněž rozvaha k 31. 12. 2012, jež rovněž v rámci pasiv obsahuje položku vydaných dluhopisů ve výši 200 mil. Kč.

60. Na základě výše uvedených skutečností tak lze bez důvodných pochybností uzavřít, že postup žalobkyně neměl jiné racionální ekonomické vysvětlení, než získání daňové výhody – to bylo jediným či přinejmenším převažujícím cílem jejího jednání. Lapidárně řečeno: navozený stav byl výhodný nejen pro pana M. (řešil tím jiné transakce ve skupině), ale i pro upisovatelku dluhopisů paní M. (měla zajištěný měsíční nezdaněný příjem), jakož i žalobkyni, která si snížila svou daňovou povinnost. Proto i subjektivní prvek zneužití práva byl nepochybně naplněn.

VI. Závěr a náklady řízení

61. Na základě všech shora soud neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
62. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Žalovanému pak žádné náklady v souvislosti s vedením předmětného řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 13. prosince 2023

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.

Mgr. Martin Lachmann v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. Š.